

Møteinnkalling

Lillesand kontrollutvalg

Dato: 24.04.2018 kl. 14:00
Møtested: Rådhuset, møterom ved personalkantinen
Arkivsak: 18/00067
Arkivkode: 033

Forfall meldes til sekretær for kontrollutvalget på e-post: alexander.etsy.jensen@temark.no eller tlf. 91 82 75 45.

Vara møter bare etter egen innkalling. Til dette møtet møter Lene Holtskog (H) for Ingebjørg Ribe Rudihagen (KrF).

I tillegg møter:

Rådmann Guri Ulltveit-Moe, sak 9-13/18	Kl. 14:00
Økonomisjef John Ånon Jonassen, sak 9-13/18	Kl. 14:00
Økonomirådgiver/controller Ånon Eikeland, sak 9-11/18	Kl. 14:00
Fagleder regnskap, Struktur 1. Ramon Bermudez, sak 10/18	Kl. 14:00
Kommunalsjef Trude Jakobsen, sak 11-13/18	Kl. 15:00
Juridisk rådgiver Britt Ragnhild Berg, sak 12-13/18	Kl. 15:00
organisasjonssjef Britt Hellem, sak 12/18	Kl. 15:00

Sakskart	Side
Møteinnkalling	
2/18 18/00067-8 Godkjenning av møteinnkalling 24.04.18	3
Møteprotokoll	
2/18 18/00067-9 Godkjenning av protokoll fra møte 27.02.18	4
Saker til behandling	
9/18 18/04240-3 Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Lillesand	5
10/18 18/05813-4 Årsregnskap og årsberetning 2017 for Lillesand kommune - kontrollutvalgets uttalelse	6

11/18	18/05815-1	Orientering vedr. kommunens rutiner og praksis for å holde budsjettetrammen i kommunale byggeprosjekter	8
12/18	18/05816-1	Revisjonens og kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med mislighetssaker	9
13/18	18/04753-4	Orientering om mulig straffbart forhold og videre oppfølging av saken	13
14/18	17/13748-6	Rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS	16
15/18	18/05814-1	Orientering - Felles statlig tilsynskalender for 2018	19
16/18	18/00075-3	Orientering fra revisjonen 24.04.18	20
17/18	18/00080-3	Referatsaker 24.04.18	21
18/18	18/00086-3	Eventuelt 24.04.18	22

Sakene legges også ut på www.temark.no

Arendal, 18.04.2018

For
Leder Bjørn Melbye

Alexander Etsy Jensen (sign.)
Sekretær for kontrollutvalget

Møteinnkalling

2/18 Godkjenning av møteinnkalling 24.04.18

Arkivsak-dok. 18/00067-8
Arkivkode. 033
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	2/18

Forslag fra sekretariatet:

Møteinnkalling 24.04.18 godkjennes.

Vedlegg:

Møteinnkalling 24.04.18

Møteprotokoll

2/18 Godkjenning av protokoll fra møte 27.02.18

Arkivsak-dok. 18/00067-9
Arkivkode. 033
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	2/18

Forslag fra sekretariatet:

Protokoll fra møte 27.02.18 godkjennes.

Vedlegg:

Protokoll 27.02.18

Vedlegg til sak

Protokoll 27.02.18

Saker til behandling

9/18 Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Lillesand

Arkivsak-dok. 18/04240-3
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	9/18

Forslag fra sekretariatet:

Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Grimstad og Lillesand, samt kontrollrapport 2017 vedr. skatteoppkreverfunksjonen i Lillesand kommune tas til orientering.

Saksopplysninger:

Det går frem av kontrollrapporten at skattekontoret gjennom kontrollene som skattekontoret har gjennomført, har gitt følgende pålegg:

Vi gjentar for andre gang vårt pålegg til skatteoppkrever om å sørge for at retningslinjene i Skattedirektoratets melding nr. 9/11 følges ved inngåelse av betalingsavtaler.

Utover gitte pålegg anser vi at utførelsen av innkrevingsarbeidet og oppfølgingen av restansene i det alt vesentlige er i samsvar med gjeldende regelverk.

Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Grimstad og Lillesand kommune, samt kontrollrapport 2017 vedr. skatteoppkreverfunksjonen i Lillesand legges frem til orientering.

Saken oversendes bystyret som orienteringssak.

Vedlegg:

- Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Grimstad og Lillesand
- Kontrollrapport 2017 vedr. skatteoppkreverfunksjonen i Lillesand

Vedlegg til sak

Kontrollrapport
2017 vedrørende ski

Årsrapport 2017 fra
Kemneren i Lillesand

10/18 Årsregnskap og årsberetning 2017 for Lillesand kommune - kontrollutvalgets uttalelse

Arkivsak-dok. 18/05813-4
Arkivkode. 216
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	10/18

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalgets uttalelse til Lillesand kommunes årsregnskap 2017:

Kontrollutvalget har behandlet Lillesand kommunes årsregnskap for 2017. Sammen med årsregnskapet forelå årsberetning fra rådmannen. Aust-Agder revisjon IKS har avlagt revisjonsberetning samt revisors oppsummering for regnskapsåret 2017.

Lillesand kommunes årsregnskap viser netto driftsresultat på kr. 32 366 060 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr. 18 385 821. Investeringsregnskapet er gjort opp med et udekket beløp på kr. 47,1 millioner.

Kontrollutvalget mener at presentasjonen av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter tilfredsstillende brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av de forhold som årsberetningen til rådmannen omhandler.

Kontrollutvalget har ingen bemerkninger til årsregnskapet for Lillesand kommune for 2017 og slutter seg til revisors beretning av 15.04.18.

Uttalelsen sendes bystyret med kopi til formannskapet.

Bakgrunn for saken:

Tidligere Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) fastsatte 15.06.04 forskrift for kontrollutvalg og revisjon. Disse forskriftene ble gjort gjeldende fra 01.07.04. i henhold til § 5 i forskrift for revisjon skal revisor avgi revisjonsberetning til bystyret. Videre skal kontrollutvalget i henhold til § 7 i forskrift for kontrollutvalg avgi uttalelse om årsregnskapet til bystyret før årsregnskapet vedtas. Kopi av denne uttalelsen skal være formannskapet i hende før formannskapet avgir innstilling om årsregnskapet til bystyret.

Saksopplysninger:

Årsregnskapet og årsmeldingen er levert innen gjeldende frist. Fristen for å avlegge regnskapet er 15.02 og årsmelding 31.03. Aust-Agder Revisjon IKS har avlagt revisjonsberetning datert 15.04.18 og er en såkalt normalberetning. Dette indikerer at revisor ved revisjon av årsregnskapet ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krev forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. I tillegg har kontrollutvalget mottatt rapport om årsregnskapet. Denne rapporten er utarbeidet for å forklare revisor sin revisjon av årsregnskapet bedre enn det som kommer frem av revisjonsberetningen. Disse dokumentene danner grunnlaget for kontrollutvalget sin uttalelse.

Det går frem av revisors oppsummeringsbrev at investeringsregnskapet er gjort opp med et udekket beløp på kr. 47,1 millioner. Årsaken til dette er at kommunen valgte å utsette låneopptak, da kommunen hadde god nok likviditet til å betale investeringsutgiftene etter hvert som disse forfalt. Dermed hadde ikke kommunen nok på ubrukte lånemidler. Låneopptak og inndekning vil skje etter nytt vedtak i 2018.

Rådmann Guri Ulltveit-Moe er invitert til møtet for å orientere og svare på spørsmål. I sammen med rådmann møter økonomisjef John Ånon Jonassen, økonomirådgiver/controllerer Ånon Eikeland og fagleder regnskap, Struktur 1. Ramon Bermudez.

Vurdering fra sekretariatet:

Sekretariatet mener det framlagte regnskapet, notene og årsberetningen gir et tilfredsstillende bilde av den økonomiske situasjonen og anbefaler å gi en uttale slik det kommer frem av forslag til vedtak.

Vedlegg:

- Regnskap og årsberetning 2017 for Lillesand kommune
- Revisjonsberetning 2017
- Revisors rapport til kontrollutvalget 2017

Vedlegg til sak

Årsregnskap 2017
Lillesand kommune

Årsberetning 2017 -
Lillesand kommune

Revisors beretning
2017

Revisors
oppsummeringsbrev

11/18 Orientering vedr. kommunens rutiner og praksis for å holde budsjetttrammen i kommunale byggeprosjekter

Arkivsak-dok. 18/05815-1
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	11/18

Forslag fra sekretariatet:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Bakgrunn for saken:

I møte 27.02.18 under behandling av sak 7/18-4 (Referatsaker) besluttet kontrollutvalget å inviterer rådmann til neste møte for å redegjøre for kommunens rutiner og praksis for å holde budsjetttrammen i kommunale byggeprosjekter.

Det er et viktig forebyggende kontrolltiltak å undersøke om kommunen har et helhetlig system for planlegging, styring og kontroll av prosjekter, og det er bakgrunnen for denne saken.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget har inviterer rådmann Guri Ulltveit-Moe til dette møte for å redegjøre for kommunens rutiner og praksis for å holde budsjetttrammen i kommunale byggeprosjekter. I sammen med rådmann møter kommunalsjef Trude Jakobsen, økonomisjef John Ånon Jonassen og Økonomirådgiver/controllerer Ånon Eikeland.

Formålet med denne orienteringen vil være å undersøke om Lillesand kommune har:

- et tilfredsstillende system og rutiner for styring av den samlede porteføljen av byggeinvesteringer
- tilfredsstillende gjennomføring av anskaffelser i byggeprosjekter
- og tilfredsstillende gjennomføring av prosjektstyring av byggeprosjekter hvor Etat for Utbygging er utførende enhet.

Vurdering fra sekretariatet:

Saken legges frem uten forslag til vedtak i påvente av rådmannens orientering.

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

12/18 Revisjonens og kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med mislighetssaker

Arkivsak-dok. 18/05816-1
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	12/18

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar forelagt sak om revisjonens og kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med mislighetssaker til orientering.

Kontrollutvalget ber rådmann om å få forelagt en årsoversikt over økonomiske uregelmessigheter og misligheter (dette kan for eksempel innarbeides i kommunens årsrapport).

Kontrollutvalget anmoder rådmann om å se til at kommunen har tilfredsstillende internkontroll for å forhindre misligheter, og at revisjonen skal varsles (som videre skal varsle kontrollutvalget) i de tilfeller hvor det avdekkes misligheter.

Bakgrunn for saken:

Rådmann orienterte kontrollutvalget i mail datert 23.03.18 at rådmann har anmeldt en av kommunens ansatte for et mulig straffbart forhold. Det ble videre opplyst om at forholdet gjelder mulig korrupsjon, etter straffeloven § 387, jf. § 388.

Etter en god dialog mellom rådmann og aktørene i kommunens egenkontroll (kontrollutvalg, sekretariat og revisjon) er det enighet om at aktørene i kommunens egenkontroll burde ha vært koplet på den aktuelle saken på et tidligere tidspunkt, og det igjen tydeliggjorde at det var behov for å få forelagt en sak som beskriver revisjonens og kontrollutvalgets (også sekretariatet som kontrollutvalgets operative ledd) ansvar i forbindelse med mislighetssaker.

Saksopplysninger:

Det er viktig å innledningsvis presisere at denne saken omhandler revisjonens og kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med mislighetssaker på generelt grunnlag, i tillegg til hva kontrollutvalget kan gjøre av forebyggende tiltak.

Riksrevisjonen har i en presentasjon på nasjonal fagkonferanse i offentlig revisjon tilbake i 2010 definert en mislighet slik:

«En **bevisst handling**, begått av en eller flere personer innen ledelsen, av personer som har overordnet ansvar for styring og kontroll, av ansatte eller av andre, som innebærer **uredelighet** for å oppnå en **urettmessig eller ulovlig fordel**.»

Forhold som vanligvis er til stede ved misligheter – mislighetstriangelet: **mulighet, intensiv/press og rettferdiggjørelse/holdning** – med eksempler relevante for offentlig sektor (Kilde: Informasjonsskriv 3/2014 – Revisors oppgaver knyttet til misligheter ved revisjon av regnskaper i kommunal sektor).

Insentiv eller press (som utøves på eller oppfattes som utøvd på ledelsen eller ansatte og gir dem motiv til å begå misligheter) – ansatte i offentlig sektor er ofte under press for å yte tjenester av høy kvalitet med få ressurser og innenfor budsjett. Dette kan være særlig relevant i vanskelige økonomiske situasjoner hvor det oppstår press for å opprettholde brukeravgifter og skattesatser, noe som gir insentiver for å overvurdere inntekter og undervurdere kostnader. Det kan også finnes insentiver for å bruke opp budsjettet før regnskapsårets slutt.

Mulighet (karakteristiske trekk eller omstendigheter som øker risikoen for at det begås misligheter i en enhet) – en vanskelig rekrutteringssituasjon eller mangel på tilstrekkelig kvalifiserte medarbeidere kan være mer utbredt i offentlig sektor. Slike situasjoner kan ofte føre til mangler i internkontroll og således skape muligheter for å begå misligheter. Den utstrakte forekomsten av mange kontanttransaksjoner med lav verdi i visse enheter i offentlig sektor, for eksempel kontanttransaksjoner på politistasjoner eller helseinstitusjoner, kan bidra til å øke disse risikoene. Selv om pengebeløpene er små, kan slike situasjoner føre til brudd på offentlig tillit, forventninger og ansvarlighet.

Rettferdiggjørelse eller holdning (atferd, karakter eller etiske verdier som tillater personer å rettferdiggjøre sine motiver for å begå misligheter) – det generelt lavere lønnsnivået i offentlig sektor sammenlignet med privat sektor kan få ansatte til å tro at det kan rettferdiggjøre misbruk av midler. Som ovenfor kan dette medføre brudd på prinsipper om offentlig tillit, forventninger og ansvarlighet.

Aktuelle mislighetstyper:

- **Underslag** ((Strl. §§§ 324,325,326) tilegner seg en løsøre gjenstand han besitter, men som helt eller delvis tilhører en annen) – interne misligheter
- **Utroskap** ((Strl. §§ 390,391) forsømmer en annens anliggender som han styrer eller har tilsyn med)) –interne misligheter
- **Korrupsjon** ((Strl. §§ 387,388) krever, mottar eller aksepterer/gir eller tilbyr en urettmessig fordel) –interne og eksterne misligheter
- **Bedrageri** ((Strl. §§§§ 371,372,373,374) fremkaller, styrker eller utnytter en villfarelse/bruk av uriktig eller ufullstendig opplysning)) – eksterne misligheter
- **Tyveri** ((Strl. §§§ 321,322,323) borttar eller medvirker til å bortta en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen)) – eksterne misligheter

Inneværende valgperiode har kontrollutvalget i Lillesand kommune ikke blitt gjort kjent med saker som faller inn under definisjonen av mislighetssaker. Men eksempler på slike saker fra andre kommuner kan være:

- Tyveri av medikamenter fra institusjoner
- Tyveri fra beboere ved institusjoner
- Uriktig føring av timelister
- Misbruk av kommunens drivstoffkort
- Personalmessige forhold – salg av tjenester til kommunen fra eget enkeltmannsforetak

Konsekvensene av misligheter for kommunen:

- Tap av verdier tilhørende virksomheten (og offentlig sektor) og potensielt erstatningsansvar
- Redusert måloppnåelse i budsjettgjennomføringen, og potensielt redusert velferd for befolkningen
- Redusert arbeidsmiljø internt i virksomheten og potensielt redusert velferd og produktivitet
- Tap av omdømme for virksomheten og offentlig sektor
- Misligheter kan eskalere/” smitte”

Det har som nevnt ikke blitt innberettet noen saker om økonomiske uregelmessigheter og/eller misligheter til kontrollutvalget inneværende valgperiode. Det kan skyldes at rutinene for håndtering av økonomiske misligheter og andre straffbare forhold ikke har vært tilstrekkelig kjent blant kommunens ansatte. Denne saken vil forhåpentlig vis bidra til økt fokus, og en bevisstgjøring og det igjen kan bidra positivt til å forebygge økonomiske misligheter og andre straffbare forhold begått av ansatte, samt at forhold som blir kjent blir innrapportert til revisjonen og kontrollutvalget.

Det er viktig å understreke at administrasjonen har plikt til å varsle revisjonen (som videre skal varsle kontrollutvalget) i de tilfeller hvor det avdekkes misligheter.

Følgende går frem av «Økonomireglement – Lillesand kommune» kapittel 10 de retningslinjer som ligger til grunn for saksbehandlingen i saker om økonomiske misligheter. Følgende fremgår:

Punkt 2.

Berørt enhetsleder underretter rådmann og kommunerevisjon, når det foreligger begrunnet mistanke om økonomiske misligheter

Punkt 6.

Saken bør ikke anmeldes til politiet, før det er grunn til å tro at forholdene kan lede til straffeforfølgning. Advokat og kommunerevisjonen kan bistå til ytterligere undersøkelser og/eller utredninger for å få avklart om forholdene er så grove og alvorlige at politianmeldelse og straffeforfølgning bør finne sted.

Punkt 8.

«... Gjenpart av anmeldelsen sendes berørt enhetsleder, samt kommunerevisjonen».

I tillegg fremgår det av Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (Revisjonsforskriften) § 3 om revisjonens innhold, og som er relevant for denne typen saker:

«... Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget. Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet»

Hovedansvaret for å forebygge og avdekke misligheter ligger både hos dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll i enheten, og hos ledelsen (rådmann). Kravene til revisor i oppgaven med å bidra gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter er omfattende og dekker alle faser i revisjonen. Se vedlagt "Informasjonsskriv 3/2014 – Revisors oppgaver knyttet til misligheter ved revisjon av regnskaper i kommunal sektor" utgitt av NKRFs Revisjonskomite 25.09 2014.

Videre fremgår det av kontrollutvalgsboken hvilket ansvar kontrollutvalget har i forbindelse med misligheter. Der går det frem at revisor skal vurdere risikoen for misligheter i kommunen, og skal gjøre seg kjent med hvilke kontrolltiltak kommunen har iverksatt for å hindre og avdekke misligheter. Som en del av oppfølgingen av revisjonen bør kontrollutvalget påse at revisor har vurdert risikoen for misligheter.

Det fremgår videre at dersom revisor mistenker at det har forekommet misligheter, bør dette rapporteres muntlig. Hvis det konstateres at det har forekommet misligheter, skal revisor straks sende en skriftlig foreløpig innberetning til kontrollutvalget. I den grad det er mulig, skal revisor undersøke forholdet nærmere, og etter endt undersøkelse sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Rådmann skal ha kopi av den endelige innberetningen. Det er vanlig praksis at rådmann også mottar kopi av foreløpig innberetning.

Det fremgår også at kontrollutvalget bør be om å bli orientert om revisors risikovurderinger og vurderinger av kommunens internkontroll for å følge opp revisors arbeid med misligheter. Dersom revisor har konstatert misligheter, bør kontrollutvalget sørge for å få forholdene belyst så godt som mulig og følge opp administrasjonens håndtering av de innrapporterte mislighetene.

Kontrollutvalget er på mange måter prisgitt revisjonens løpende arbeid og derfor begrenses kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med misligheter seg til at kontrollutvalget har et påseansvar og ikke et direkte operativt ansvar. Kontrollutvalget skal etterspørre og kontrollere at rådmann og/eller revisjon følger dette opp. For å følge opp revisors arbeid med misligheter kan kontrollutvalget be om å bli orientert om revisors risikovurderinger og vurderinger av kommunens internkontroll, dersom det er ønskelig. I tillegg til at kontrollutvalget er avhengig av å bli informert fortløpende om enkeltsaker slik som praksis er i dag.

Kontrollutvalget kan likevel forebygge og avdekke økonomiske misligheter og andre straffbare forhold ved å ha fokus på følgende forebyggende tiltak:

- Bidra til å skape en virksomhetskultur som preges av ærlighet og etisk atferd
- Fokus på internkontroll
- Bidra til at kommunens rutiner for slike forhold er kjent i hele organisasjonen
- Bidra til aktivt medlemskap i Transparency International - sette korrupsjon på dagsordenen

Vurdering fra sekretariatet:

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å be om å få en årlig sak fra rådmann med en årsoversikt over økonomiske uregelmessigheter og misligheter (dette kan for eksempel innarbeides i kommunens årsrapport). Det at kontrollutvalget ber om å få forelagt en årlig oversikt kan bidra til en bevisstgjøring i hele organisasjonen, i tillegg til å sikre kravene i forskriften om at revisjonen og kontrollutvalget skal bli underrettet om økonomiske uregelmessigheter og misligheter.

Sekretariatet anbefaler videre at kontrollutvalget anmoder rådmann om å se til at kommunen har tilfredsstillende internkontroll for å forhindre misligheter og at revisjonen skal varsles (som videre skal varsle kontrollutvalget) i de tilfeller hvor det avdekkes misligheter.

Til slutt anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget fortsetter med å ha fokus på forebyggende tiltak for å forhindre økonomiske misligheter og andre straffbare forhold begått av ansatte.

Vedlegg:

- Informasjonsskriv 3/2014 – Revisors oppgaver knyttet til misligheter ved revisjon av regnskaper i kommunal sektor

Vedlegg til sak

INFORMASJONSSKR
IV 32014 – REVISOR!

13/18 Orientering om mulig straffbart forhold og videre oppfølging av saken

Arkivsak-dok. 18/04753-4
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	13/18

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til foreløpig orientering og ber rådmann om å komme tilbake med mer informasjon ettersom det foreligger.

I fremtidige saker om økonomiske misligheter begått av ansatte i Lillesand kommune skal retningslinjene i økonomireglement for Lillesand kommune følges, og på den måten blir også Revisjonsforskriften § 3 og revisors oppgaver ivaretatt.

Kontrollutvalget ønsker å igangsette en undersøkelse/forvaltningsrevisjon innenfor området plan- og byggesaksforvaltningen, der det foretas en gjennomgang av et utvalg enkeltsaker. Revisjonen koordinerer dette arbeidet med rådmann med hensyn til den eksterne gjennomgangen som er bestilt. Oppdraget løses innenfor vedtatt ramme til forvaltningsrevisjon. Prosjektplan legges frem for kontrollutvalget i neste møte.

Bakgrunn for saken:

Rådmann orienterte kontrollutvalget i mail datert 23.03.18 at rådmann har anmeldt en av kommunens ansatte for et mulig straffbart forhold. Det ble videre opplyst om at forholdet gjelder mulig korrupsjon, etter straffeloven § 387, jf. § 388.

Saksopplysninger:

Det går frem av mailen at rådmannen ser alvorlig på saken, men presiserer at ikke alle forhold er kjent og at undersøkelser pågår og at straffesaken er under etterforskning hos politiet.

Videre fremgår det at rådmannen er opptatt av at kommunen skal ha høy grad av integritet og uavhengighet. Innbyggerne skal ikke være i tvil om at alle saker behandles habilt, uavhengig og i tråd med lovverk og kommunens etiske retningslinjer. Det skal aldri være tvil om saksbehandleres habilitet. Det går også frem at rådmannen vil vurdere hvilke tiltak som skal settes i verk for å sikre gode rutiner slik at kritikkverdige forhold ikke skjer. Rådmannen har derfor bestilt en ekstern gjennomgang av kommunens internkontrollrutiner og hvordan disse etterleves innen plan- og byggesaksforvaltningen. Som en del av oppdraget skal det også foreslås tiltak. En oppdragsforespørsel (se vedlegg) er sendt fem firmaer. De har svarfrist til 04.04.2018. Oppdraget vil bli satt i gang så fort som mulig etter at leverandør er valgt.

Følgende går frem av «Økonomireglement – Lillesand kommune» kapittel 10 de retningslinjer som ligger til grunn for saksbehandlingen i saker om økonomiske misligheter. Følgende fremgår:

Punkt 2.

Berørt enhetsleder underretter rådmann og kommunerevisjon, når det foreligger begrunnet mistanke om økonomiske misligheter

Punkt 6.

Saken bør ikke anmeldes til politiet, før det er grunn til å tro at forholdene kan lede til straffeforfølgning. Advokat og kommunerevisjonen kan bistå til ytterligere undersøkelser og/eller utredninger for å få avklart om forholdene er så grove og alvorlige at politianmeldelse og straffeforfølgning bør finne sted.

Punkt 8.

«... Gjenpart av anmeldelsen sendes berørt enhetsleder, samt kommunerevisjonen».

I tillegg fremgår det av Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (Revisjonsforskriften) § 3 om revisjonens innhold, og som er relevant for denne typen saker:

«... Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget. Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet»

Av ulike årsaker og hensyn har rådmann ikke underrettet kommunerevisjonen (eller kontrollutvalget) før anmeldelsen ble sendt. Men i etterkant har både revisjonen og kontrollutvalgsleder (med sekretariatet) blitt informert om de faktiske forhold i saken og videre oppfølging. Dette har vært både nyttig og viktig for å få klarhet i hvem som gjør hva i det videre arbeidet med saken. I tillegg er det nå en omforent forståelse om at både kommunerevisjonen og kontrollutvalgsleder (med sekretariatet) skal underrettes iht. Revisjonsforskriften § 3 og kommunens økonomireglement kapittel 10.

Oppsummert følges saken opp slik:

- Politiet håndterer straffesaken
- Rådmann håndterer personalsaken og ansvaret for en betryggende interkontroll
- Ekstern gjennomgang av kommunens internkontrollrutiner og hvordan disse etterleves innen plan- og byggesaksforvaltningen. Som en del av oppdraget skal det også foreslås tiltak (rådgivning)
- Kontrollutvalget/revisjonen kan igangsette en undersøkelse/forvaltningsrevisjon innenfor området plan- og byggesaksforvaltningen (gjennomgang av et utvalg enkeltsaker)

Rådmann Guri Ulltveit-Moe er invitert til kontrollutvalgets møte for å gi en orientering om det mulig straffbare forholdet og videre oppfølging av saken. I sammen med rådmann møter juridisk rådgiver Britt Ragnhild Berg, kommunalsjef Trude Jakobsen og økonomisjef John Ånon Jonassen.

På grunn av at saken inneholder opplysninger som er taushetsbelagte etter lovverket vil møte bli lukket under behandlingen jf. Kommunelovens § 31.3 – jf. Offentlighetsloven § 13 og Forvaltningsloven § 13.

Vurdering fra sekretariatet:

I likhet med rådmann mener sekretariatet at det er viktig at kommunen skal ha høy grad av integritet og uavhengighet. Innbyggerne skal ikke være i tvil om at alle saker behandles habilt, uavhengig og i tråd med lovverk og kommunens etiske retningslinjer. Derfor anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget bestiller en undersøkelse/forvaltningsrevisjon fra revisjonen innenfor området plan- og byggesaksforvaltningen. Slik sekretariatet ser det vil det være naturlig å begrense gjennomgangen til å vurdere om saksbehandlingen i et utvalg enkeltsaker har vært i henhold til grunnleggende formelle krav til saksbehandling og interne rutinebeskrivelser. Herunder praktisering av gjeldende internkontrollrutiner. Det vil, etter sekretariatets vurdering, være hensiktsmessig å ha et særlig fokus på i hvilken grad man i de enkelte sakene har sikret sentrale elementer i «god internkontroll» som risikovurderinger, kontrollmiljø og kontrollaktiviteter.

Vedlegg:

- Orientering om mulig straffbart forhold – Mail datert 23.03.18
- Undersøkelse av regeletterlevelse teknisk sektor
- Utdrag av økonomireglement - kap. 10 Retningslinjer for saksbehandlingen i

Vedlegg til sak

Undersøkelse av
regeletterlevelse tek

Orientering om
mulig straffbart fort

Utdrag av
økonomiregletmet - |

14/18 Rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS

Arkivsak-dok. 17/13748-6
Arkivkode. 216
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	14/18

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS til orientering, og oversender rapporten til kommunestyret/bystyret for behandling med kontrollutvalgets innstilling.

Med utgangspunkt i de funn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret/bystyret:

- Påser at selskapet utformer egne etiske retningslinjer i tråd med eierskapsmeldingen, eller sikrer at selskapet er kjent med eiernes etiske retningslinjer.
- Påser at det utformes en rapporteringsrutine fra selskapet, i tråd med kommunens eierskapsmeldinger.
- Vurderer å igangsette Eiermøter med LiBiR IKS, noe også selskapet har interesse av.
- Påse at det utarbeides ny eierskapsmelding da den nåværende vurderes å være utdatert, da den er fra 2010.

Rapporten oversendes selskapet v/daglig leder og styreleder til orientering.

Kommunestyret/bystyret ber rådmennene i de to eierkommunene om å gi en samlet tilbakemelding til kontrollutvalgene innen utgangen av oktober 2018 om hvordan anbefalingene er blitt fulgt opp.

Bakgrunn for saken:

Plan for selskapskontroll 2011-2015 ble behandlet i kontrollutvalgets møte 31.10.16, sak 25/16 og godkjent av bystyret i møte 29.03.17 sak 022/17. Selskapskontroll i Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap IKS (LIBIR) fremkommer som et mulig kontrollobjekt i vedtatt plan for selskapskontroll.

Kontrollutvalget i Lillesand kommune vedtok i møte 18.09.17 sak 19/17 å gjennomføre en selskapskontroll av LIBIR i sammen med Lillesand kommune. Følgende vedtak ble fattet:

Prosjektplan for selskapskontroll i Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap IKS (LIBIR) vedtas slik den foreligger. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert gjennom prosjektets gang. Rapport til kontrollutvalget forventes innen første kvartal 2018.

Saksopplysninger:

Dette er en utvidet selskapskontroll, som er en noe mer utfyllende undersøkelse enn en konkret eierskapskontroll. Formålet med denne selskapskontrollen har vært å kartlegge om kommunene forvalter sine eierinteresser tilfredsstillende, og om den som utøver kommunenes eierinteresser, utøver myndigheten på den måten fastsatt i den aktuelle virksomhetsloven og ivaretar

kommunenes eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger vedrørende forvaltningen av eierinteressene.

I henhold til vedtatt prosjektplan har revisjonen undersøkt følgende problemstillinger:

- 1) Er vedtektene i selskapet i samsvar med formålet og politiske vedtak?
- 2) Er selskapets organisasjonsform hensiktsmessig i forhold til formålet?
- 3) I hvilken grad driver selskapet i samsvar med gjeldende vedtekter, kommunale vedtak og andre føringer fra eierkommunene?
- 4) Driver selskapet i samsvar med aktuelle lover og regler?
- 5) Driver selskapet i tråd med eierkommunenes etiske retningslinjer?
- 6) Har selskapet etablert et system og rutiner for å sikre at selskapet drives målrettet og effektivt?
- 7) Hvilke rutiner gjelder for vurdering og godkjenning av selskapets aktiviteter/ prosjekter eller endringer av disse?
- 8) Blir selskapets aktiviteter, herunder styremøter og representantskap, rapportert i tråd med lover og regler?

I tillegg fattet kontrollutvalget i Birkenes kommune i møte 27.09.17 sak 23/17 følgende tilleggs vedtak: «... *Kontrollutvalget ber revisjonen vurdere innspillene i forbindelse med arbeidet med prosjektplanen*». Følgende innspill ble gitt fra kontrollutvalget i Birkenes kommune:

- Kostnadsutvikling
- Selskapet verdier, som f. eks. verdi av næringstomt
- Bemanningsutvikling
- Utnyttelse av avgasser, miljøgevinst

Revisjonen har vurdert disse innspillene i forbindelse med arbeidet med selskapskontrollen og revisjonen har opplyst at innspillene fra kontrollutvalget førte til at de valgte å gjennomføre en utvidet selskapskontroll. De har blant annet med informasjon om hvordan selskapet driftes og herunder økonomisk utvikling. Videre har revisjonen opplyst at andre spørsmål og diskusjoner ble tatt opp direkte med selskapet i forbindelse med virksomhetsbesøket hos LIBIR.

Eierskapskontroll er den obligatoriske delen av selskapskontrollen, og innebærer at revisjonen undersøker hvordan kommunenes eierinteresser i selskapet forvaltes, herunder at det kontrolleres om de som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Rammer for selskapskontrollen er gitt i kommuneloven med forskrift. Sentrale bestemmelser er nærmere omtalt i rapporten. Denne selskapskontrollen er en utvidet eierskapskontroll. Dette innebærer, i tillegg til den obligatoriske eierskapskontrollen, en gjennomgang av måloppnåelse og økonomi sett i forhold til deltakernes forutsetninger. Dette vil blant annet gjelde spørsmål knyttet til kommunens oppfølging av selskapet.

På grunnlag av de vurderinger revisjonen har gjort i forbindelse med selskapskontrollen av LIBIR har revisjonen konkludert med at selskapet driver etter sitt formål og har en drift som er bærekraftig.

Videre viser revisjonens gjennomgang at regnskapet er i balanse, og at næringsdelen av selskapet gir inntekter. Husholdningsdelen av selskapet driver etter selvkostprinsippet.

Det kommer frem at LiBiR IKS ikke har sine egne etiske retningslinjer, men følger retningslinjene fra kommunene, nedfelt blant annet i eierskapsmeldingene. Lillesand og Birkenes kommuner har egne etiske retningslinjer.

Revisjonen finner i sin gjennomgang enkelte momenter som kan forbedres, særlig gjelder dette på kommunikasjon- og rapportering til eierkommunene. Det er i tillegg ikke vedtatt noen føringer ut over eierskapsmeldingen som er fra 2010. Det er også flere punkter i denne eierskapsmeldingen som ikke i tilstrekkelig grad følges opp.

Det går frem av rapporten at eierkommunene etter revisjonens synspunkt ikke har etablert tilstrekkelige rutiner for oppfølging av sitt eierskap i LiBiR IKS, da det ikke finnes faste rapporteringsrutiner for selskapet inn i by-/ kommunestyre.

Med utgangspunkt i de funn som er gjort i denne selskapskontrollen anbefaler revisjonen at Lillesand og Birkenes kommune:

- Påser at selskapet utformer egne etiske retningslinjer i tråd med eierskapsmeldingen, eller sikrer at selskapet er kjent med eiernes etiske retningslinjer. Revisjonen vil samtidig påpeke at eierskapsmeldingen kan være utdatert, da den er fra 2010.
- Vurderer å utforme en rapporteringsrutine fra selskapet, i tråd med kommunens eierskapsmeldinger.
- Vurderer å igangsette Eiermøter med LiBiR IKS, noe også selskapet har interesse av.

Både selskapet og rådmennene i de to eierkommunene har hatt rapporten til fakta verifisering, deres hørings svar fremgår av rapportens vedlegg 4.

Vurdering fra sekretariatet:

Etter sekretariatets vurdering svarer rapporten på den bestillingen som er gjort av kontrollutvalget. Rapporten vil bli lagt frem for kontrollutvalgene i de to eierkommunene i løpet av april måned. Rapporten vil etter behandling i kontrollutvalget, bli oversendt kommunestyret i Birkenes og bystyret i Lillesand for behandling.

Vedlegg:

- Selskapskontrollrapport – LIBIR IKS

Vedlegg til sak

SELSKAPSKONTROLL
FOR KONTROLLUTV/

15/18 Orientering - Felles statlig tilsynskalender for 2018

Arkivsak-dok. 18/05814-1
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	15/18

Forslag fra sekretariatet:

Kontrollutvalget tar felles statlig tilsynskalender for 2018 til orientering.

Bakgrunn for saken:

Det går frem av Kommuneloven § 10 A at Fylkesmannen skal forsøke å samordne statlige tilsyn med kommunene. Denne saken er ett ledd i arbeidet med å sikre en bedre samordning av tilsynsvirksomheten rettet mot kommunen, og på denne måten gjøres de planlagte tilsynene for 2018 gjort kjent for kontrollutvalget.

Saksopplysninger:

Fylkesmannen har sammen med Arbeidstilsynet, Kartverket, Skatt Sør, Statsarkivet i Kristiansand og kommunerevisjonen utarbeidet en felles tilsynskalender for planlagte statlige tilsyn med kommunesektoren for 2018 jf. kapittel 10 A i Kommuneloven.

Tilsynskalenderen for 2018 er lagt ut på fylkesmannens hjemmeside. Kalenderen er detaljert i størst mulig grad når det gjelder tidspunkt for tilsynet.

Utsnitt fra statlig tilsynskalender for 2018 viser aktuelle prosjekter for Lillesand kommune:

Tilsynsobjekt	Tilsynsteam	Fagområde	Tilsynsetat	Tidsrom	Merknader
Lillesand vannverk	Vannforsyningssystem	Drikkevann	Mattilsynet	Okt.	
Lillesand kommune	Kapittel 9, tjenester til utv.hemmede	Helse - og omsorg	FMAV - Helse- og sosialavdelingen	Aug.	
Lillesand kommune	Kommunal beredskapsplikt og helsemessig og sosial beredskap	Samfunnssikkerhet og beredskap	FMAV - Beredskapsstaben	Nov.	Gjennomføres som fellestilsyn fra beredskapsstaben og helse- og sosialavdelingen
Lillesand kommune	FNT - Grunnopplæring for voksne (Grunnskole)	Utdanning	FMAV - Utdanning- og barnevernsavdelingen	Jan.	
Lillesand kommune	Individuell plan	Introduksjonslov	FMAV - Utdanning- og barnevernsavdelingen	Mar.	Felles tilsyn etter introduksjonslov og opplæringslov

16/18 Orientering fra revisjonen 24.04.18

Arkivsak-dok. 18/00075-3
Arkivkode. 210
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	16/18

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget har et ansvar for å se til at det blir gjennomført revisjon i kommunen. For å holde seg orientert om det pågående revisjonsarbeidet i kommunen, orienterer revisor kontrollutvalget gjennom året.

Saksopplysninger:

Aust-Agder revisjon IKS vil orientere om følgende i møte:

1. Løpende revisjon

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

17/18 Referatsaker 24.04.18

Arkivsak-dok. 18/00080-3
Arkivkode. 033
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	17/18

Forslag fra sekretariatet:

Saken tas til orientering.

Saksopplysninger:

1. Referatsaker:
  - a. Referat fra Temarks vårkonferanse i Kristiansand
2. Innkommen/utgående post:
  - a. Henvendelse fra Daniel Jacobsen med ønske om møte datert 11.04.18
  - b. Henvendelse fra Harald Langstad, Sentral tillitsvalgt // NTL NAV datert 15.04.18
3. Saker behandlet i bystyret:

Ingen saker.
4. Neste møte 05.06.18 kl. 14:00

Vedlegg:

- Henvendelse fra Daniel Jacobsen med ønske om møte datert 11.04.18
- Henvendelse fra Harald Langstad, Sentral tillitsvalgt // NTL NAV datert 15.04.18

Vedlegg til sak

Henvendelse fra
Daniel Jacobsen me

Brev til
kontrollutvalgets ift

18/18 Eventuelt 24.04.18

Arkivsak-dok. 18/00086-3
Arkivkode. 033
Saksbehandler Alexander Etsy Jensen

Saksgang	Møtedato	Saksnr
1 Lillesand kontrollutvalg	24.04.2018	18/18

Klikk her for å skrive inn tekst.